

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Emila Franciscyho a sudkýň JUDr. Daniely Sučanskej a JUDr. Eleny Siebenstichovej, v právnej veci žalobcu **Ing. J. Z.**, bývajúceho v L., zastúpeného JUDr. J. O., advokátkou so sídlom v L., proti žalovanému **R.**, so sídlom v B., IČO: X., o ochranu osobnosti, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 8 C 34/1998, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. októbra 2010 sp. zn. 7 Co 182/2009, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. októbra 2010 sp. zn. 7 Co 182/2009,

I. z a m i e t a v časti smerujúcej proti výroku tohto rozsudku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenený tak, že žaloba sa vo zvyšku – nad sumu 3 320 € zamietla,

II. o d m i e t a vo zvyšnej časti.

Žalovanému nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou podanou na Okresnom súde Levice 4. marca 1998, ktorú v priebehu konania zmenil, domáhal ochrany osobnosti, do ktorej mu mala zasiahnuť S. (ďalej len „S.“), právna predchodkyňa žalovaného. Poukázal na to, že 9. júna 1997 poskytol denníku Nový čas rozhovor, v ktorom uviedol niektoré fakty týkajúce sa riadenia S. a hospodárenia v tejto verejnoprávnej inštitúcii. Ústredný riaditeľ S. sa následne: **a/** v relácii

„Žurnál“ rádia T. vysielanej 9. júna 1997 (reprízovanej v ten istý deň o 18.00 hod.) vyjadril, že „Ing. J. Z. už desať dní nie je ekonomickým riaditeľom S., pretože som ho 30. mája z tejto funkcie odvolal. Dôvodov sa za tých päť mesiacov jeho účinkovania v S. našlo viac ako dost'. Neschopnosť, neznalosť televíznych špecifik, neplnenie si svojich povinností, nekorektný prístup ku kolegom, profesionálne, ale i morálne zlyhanie a mnoho ďalších. Z pána Z. hovorí jednoznačne zlosť odvolaného človeka, ale i diagnóza vyplývajúca z jeho zdravotného stavu. Jeho klamstvá a zavádzanie je také absurdné, že sa nemienim tým viac zaoberať a strácať ním čas. Hovorkyňa S. pripraví v najbližších dňoch výpočet a súčet jeho klamstiev a omylov, aby bod po bode vyvrátila tieto choré myšlienky bývalého ekonomického riaditeľa S., ktorého účinkovanie v televízii bolo skutočne veľkým omylom“, **b/** v televíznej relácii „Noviny S.“ vysielanej 10. júna 1997 vyjadril, že „... napriek nepriaznivej finančnej situácii, s ktorou zápasí už roky, v mnohých ukazovateľoch S. už jasne predčila svojich konkurentov, najmä Televíziu M.... Žiaľ, priamo úmerne s týmto pozitívnym vzostupom ide ruka v ruke načasovaná účelová a priam nenávisťná dezinformačná kampaň proti S. a jej vedeniu, vychádzajúca najmä z televízie M... a denníka Nový čas. Dôvodov je niekoľko, napríklad fiasko M. vo výberovom konaní na držiteľa licencie druhého televízneho okruhu. Naposledy v tejto ohlupujúcej kampani, ktorá v mnohom vypovedá o jej autoroch a účinkujúcich, dobre poslúžil bývalý ekonomický riaditeľ S. J. Z., ktorého ústredný riaditeľ S. odvolal z funkcie pre neschopnosť a morálne zlyhanie. Bývalý ekonomický riaditeľ S. Ing. J. Z. bol odvolaný ku dňu 30. mája 1997. Na jeho odvolanie bolo niekoľko závažných dôvodov. J. Z. nebol za päť mesiacov schopný dodať vyplnený osobný dotazník a pri nástupe do funkcie priznal, že vlastní jednu spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorú nezrušil iba z dôvodu, aby mohol vymáhať svoje pohľadávky. Až neskôršie vedenie S. získalo podkladové materiály o tom, že Ing. Z. má tri eseročky a je proti nemu vedené súdne konanie. Okrem toho ekonomická koncepcia Ing. Z. bola založená na obmedzovaní nákladov na výrobu, čo bolo v ostrom rozpore s prioritami, ktoré vedeniu uložila Rada S.. Ing. Z. chcel celoplošným opatrením prepustiť 400 zamestnancov, znížiť výrobu o 35% v čase, keď S. zvyšuje svoje aktivity a vysielala denne takmer 20 hodín. Ústredný riaditeľ po dokazovacom pokračovaní vyvodil nevyhnutné závery, odvolal ho z funkcie a jeho činnosťou v S. sa bude zaoberať kontrolné oddelenie S., ktoré vyčíslí všetky škody, ktoré Ing. Z. spôsobil S.. Desať dní po svojom odvolaní v čase svojej práceneschopnosti začal proti S. mediálnu kampaň a používal pri tom interné materiály, ktorými bezdôvodne obviňuje vedenie S.. Pritom práve on bol zodpovedný za stav ekonomiky S. a spoluzodpovedný za všetky úkony, z ktorých obviňuje vedenie S., a najmä jej ústredného riaditeľa“. Podľa názoru žalobcu išlo v oboch reláciách (a/ a/b/)

o neoprávnený zásah do jeho osobnostných práv, ku ktorému došlo médiami s najširšou sledovanosťou a tiež v mimoriadne exponovanom čase. Žalovaný nimi verejne znevážil osobné a profesionálne kvality žalobcu, dotkol sa jeho profesionálnej a osobnej cti, znevážil ho ako ekonóma, označil ho za človeka neschopného, neplniaceho si svoje pracovné povinnosti, spôsobujúceho S. škody, nekorektného a klamára. Nepravdivé je tvrdenie o tom, že má viacero obchodných spoločností – patrí mu iba jedna a o jej existencii zamestnávateľ a riadne informoval. V reláciách spomínané súdne konanie je vedené proti tejto spoločnosti, nie proti osobe žalobcu. Zmienka o jeho zúrivosti vyplývajúcej zo zdravotného stavu sa týka takej sféry života človeka, do ktorej nebol žalovaný oprávnený zasahovať. Z uvedených dôvodov žiadal, aby sa mu bývalý ústredný riaditeľ S. (vtedy ako žalovaný 1/) ospravedlnil vo vysielaní ním označených rozhlasových staníc a tiež v článkoch ním označených novin; zároveň od neho požadoval náhradu spôsobenej nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 Sk. Tú istú sumu a ospravedlnenie požadoval od S. (vtedy ako žalovanej 2/). Po úpravách petitu žaloby a jej čiastočnom späťvzatí žalobca v konaní napokon žiadal, aby mu S. zaplatila náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka) vo výške 2 000 000 Sk.

Okresný súd Levice rozsudkom z 27. marca 2009 č.k. 8 C 34/1998-350 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi do troch dní náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 20 000 € a žalobu vo zvyšku zamietol. Rozhodol tiež o náhrade trov konania. V odôvodnení uviedol, že žaloba bola podaná dôvodne a ospravedlnenie, ktoré bolo dané žalobcovi v priebehu konania, nie je vzhľadom na okolnosti zásahu do osobnosti žalobcu a jeho negatívne dopady postačujúce na zmiernenie následkov zásahu spôsobeného žalovaným. Vec právne posúdil podľa ustanovení § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, pričom náhradu 20 000 € považoval za primeranú intenzite a povahe zásahu a tiež jeho dôsledkom; vo zvyšku žalobu zamietol ako neopodstatnenú.

Proti výroku uvedeného rozsudku, ktorým bolo žalobe vyhovené, podal žalovaný odvolanie. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 21. októbra 2010 sp. zn. 7 Co 182/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi do troch dní sumu 3 320 € a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovanému nepriznal náhradu trov prvostupňového konania a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení tohto rozsudku odvolací súd poukázal na svoj už skôr (v skoršom zrušujúcom rozhodnutí) vyslovený názor, že žalovaný

odvysielaním ospravedlnenia uznal neoprávnenosť zásahu do osobnostných práv žalobcu. Z tohto dôvodu bolo preto v ďalšom konaní potrebné zaoberať sa dôsledkami zásahu žalovaného do práv žalobcu s hodnotením ich závažnosti a negatívnych následkov. Súd prvého stupňa sa správne zaoberal predovšetkým hodnotením závažnosti miery zásahu do práv žalobcu a argumentáciou žalobcu, že neoprávnené zásahy sa ho hlboko dotkli, v značnej miere znížili jeho dôstojnosť, vážnosť v spoločnosti, zhoršili jeho zdravotný stav. Aj podľa názoru odvolacieho súdu je v danom prípade samo odvysielanie ospravedlnenia žalobcovi nepostačujúce na zmiernenie následkov zásahu, ktorý svojou intenzitou a rozsahom odôvodňuje aj priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pokiaľ ale súd prvého stupňa za primeranú učil náhradu vo výške 20 000 €, odvolací súd sa s týmto určením nestotožnil. Uviedol, že žalobca nebol celospoločensky známou osobou. Bol síce výkonným tajomníkom politickej strany, z tohto titulu bol ale známy len okruhu členov danej politickej strany. Rovnako ako riadiaci pracovník S. bol osobou známou pre zamestnancov a subjekty spolupracujúce so žalovaným. Vzhľadom na to suma súdom prvého stupňa priznanej náhrady nemajetkovej ujmy nezodpovedá šírke dopadu zásahu. Žalobca síce predložil súdu prvého stupňa lekárske správy potvrdzujúce jeho zhoršený zdravotný stav, nepreukázal ale, že toto zhoršenie bolo v príčinnej súvislosti s neoprávneným zásahom žalobcu do jeho práv; zdravotné problémy mal už totiž v čase pred zásahom do osobnostných práv. Rovnako nepreukázal, že práve v dôsledku neoprávnených zásahov žalovaného si nenašiel na Slovensku zamestnanie, a preto sa musel zamestnať v Čechách a v Maďarsku. Na tomto základe odvolací súd uzavrel, že žalobca, na ktorom bolo dôkazné bremeno, nepreukázal negatívne následky neoprávneného zásahu do sféry jeho osobného, rodinného, spoločenského a pracovného života v takej intenzite a rozsahu, ktorý by opodstatňoval priznanie náhrady nemajetkovej ujmy až vo výške určenej súdom prvého stupňa (20 000 €). So zreteľom na skutkové zistenia, ku ktorým bolo možné dospieť vykonaným dokazovaním, odvolací súd za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy určil (žalobcom pôvodne požadovanú) sumu 3 320 € (100 000 Sk), ktorá je adekvátna intenzite, trvaniu, okolnostiam a dôsledkom neoprávneného zásahu do jeho osobnostných práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 O.s.p.

Proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým a/ bol rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutom vyhovujúcom výroku zmenený tak, že žaloba sa vo zvyšku zamieta, b/ bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, podal žalobca dovolanie.

Uviedol, že súdy oboch nižších stupňov zhodne dospeli k záveru, že žalovaný neoprávnene zasiahol do jeho osobnostných práv takým spôsobom a intenzitou, so zreteľom na ktoré sa samo zadosťučinenie nejaví ako postačujúce. Zhodne zaujali tiež názor, že za daného skutkového stavu patrí žalobcovi náhrada spôsobenej nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pokiaľ súd prvého stupňa priznal túto náhradu vo výške 20 000 €, odvolací súd za primeranú považoval iba jej výšku 3 320 €, ktorú žalobca pôvodne žiadal. Odvolací súd mal právo určiť túto výšku na základe úvahy, jeho úvaha ale musí byť preskúmateľná a nesmie byť ľubovoľná. Odôvodnenie odvolacieho súdu poukázaním na postavenie žalobcu v spoločnosti, jeho dôkaznú núdzu a adekvátnosť priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy intenzite, trvaniu a okolnostiam neoprávneného zásahu, je však arbitrárne, nedostatočné a svojvoľné. Tým došlo v preskúmvanej veci k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Navyše, odvolací súd si v odôvodnení napadnutého rozsudku aj protirečí, keď na jednej strane pripúšťa, že zásah žalovaného bol objektívne spôsobilý zasiahnuť do chránených osobnostných práv, na strane druhej ale tvrdí, že žalobcove argumenty trpia dôkaznou núdzou, lebo nepreukázal príčinnú súvislosť medzi zásahom žalovaného a problémami žalobcu v spoločenskom a rodinnom živote a zhoršením jeho zdravotného stavu. „Nie je predsa v možnostiach poškodeného – postihnutého, aby preukazoval príčinnú súvislosť medzi útokom a následkom. Takto nie je konštruovaná norma ustanovenia § 11 a 13 Občianskeho zákonníka, a preto je názor odvolacieho súdu nesprávny“. Na odôvodnenie opodstatnenosti dovolacej námietky, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), žalobca uviedol, že ak by skutočne nebol verejne známou osobou (ako uviedol odvolací súd v súvislosti s úvahou o potrebe priznania podstatne nižšej náhrady nemajetkovej ujmy), nemal by bývalý štatutárny orgán žalovaného dôvod vôbec sa o ňom zmieniť v médiách s celoslovenskou sledovanosťou. Už pred útokom nešlo v prípade žalobcu o bežného zamestnanca verejnoprávnej inštitúcie, ani o radového člena politickej strany, avšak hneď po neoprávnených zásahoch sa stal osobou oveľa známejšou ako predtým. Odvolací súd si neuvedomil masívnosť a širokú publicitu zásahu s celoplošným dopadom na verejnosť, a tým nežiadanú a neželanú publicitu žalobcu. Žalobca v konaní netvrdil, že bol verejne činnou osobou, na verejnú kritiku ktorej sa vzťahujú iné kritériá. Na neoprávnený zásah žalovaného nebol pripravený, nepočítal s verejnými útokmi, situácia ho paralyzovala, nedokázal sa brániť ani adekvátne reagovať. Navyše, v čase útoku mal vážne zdravotné ťažkosti. Odvolací súd napokon nebral do úvahy, že od podania žaloby do rozhodnutia odvolacieho súdu uplynulo viac ako dvanásť rokov; ak teda podľa názoru odvolacieho súdu intenzite útoku zodpovedá náhrada nemajetkovej ujmy vo výške

požadovanej v pôvodne požadovanej žalobe (21. októbra 2010), malo byť prihliadnuté na infláciu a náhrada mala byť adekvátne tomu priznaná vo vyššej sume. Odvolací súd dostatočne nezohľadnil, že žalovaný označil žalobcu za osobu nie bezúhonnú, verejne o ňom vyhlásil, že bol odvolaný pre neschopnosť a totálne profesionálne a morálne zlyhanie, že spôsobil televízii škody, ktoré budú vyčíslené, berie ho na zodpovednosť za stav ekonomiky v televízii a spoluzodpovednosť za všetky úkony z ktorých obviňuje vedenie televízie, najmä ústredného riaditeľa. Vyhláseniami v televízii bol umocnený obsah rozhovoru ústredného riaditeľa v rádiu T. (deň predtým). Konaním žalovaného došlo k intenzívnemu a masívnemu zásahu žalobcu do jeho viacerých osobnostných práv, predovšetkým do osobnej a profesionálnej cti, dobrej povesti a bezúhonnosti, a tiež „do zvlášť chránenej oblasti človeka, akou je jeho zdravotný stav“. V dôsledku zásahu musel odpovedať ľuďom (napríklad rodinným príslušníkom, priateľom, kolegom, bývalým kolegom) na nepríjemné otázky, reagovať na vykonštruované nezmysly a obhajovať svoje tvrdenia. Hanbil sa za to, čo nikdy nespôsobil a nepríjemné mu bolo v tom čase komunikovať s ľuďmi. S poukazom na masovosť zásahu nebolo možné vyvrátiť obsah útokov. Napokon, aj verejné ospravedlnenie žalovanou po dvoch rokoch od zásahu nesplnilo a ani nemohlo splniť svoj účel a bolo bezvýznamné, lebo verejnosť už dávno zabudla, za čo a komu sa vlastne S. ospravedľuje. Z uvedených dôvodov žalobca žiadal, aby dovolací súd napadnuté výroky rozsudku odvolacieho súdu zrušil a vec v rozsahu zrušenia vrátil odvolaciemu súdu, resp. aby dovolaním napadnuté výroky rozsudku odvolacieho súdu zmenil tak, že mu prizná náhradu jednak nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 16 680 €, jednak náhradu všetkých trov.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnuté rozhodnutie je vecne správne. Žalobca v tomto opravnom prostriedku neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by neboli posúdené už odvolacím súdom. Neopodstatnené dovolanie žiadal zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom

právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.); obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

1. Dovolateľ procesné vady uvedené v § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. nenamietal a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

2. Podľa názoru žalobcu došlo v preskúmvanej veci k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne, nepreskúmateľné a protirečivé. Súdna prax dospela k záveru, že o vadu tejto povahy ide tiež v prípade, v ktorom odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozhodnutie zostalo nepreskúmateľné (R 111/1998).

Tak odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, ako aj odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu musia mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.). Aj odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vypořiadat' so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Účelom odôvodnenia rozsudku je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozsudok odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je nepreskúmateľný.

Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia uviedol stručne rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom – zodpovedajúcim tomu, že v odvolacom konaní išlo už len o určenie, aká výška náhrady nemajetkovej ujmy je primeraná okolnostiam a následkom zásahu do osobnostných práv žalobcu – opísal priebeh konania, stanoviská oboch procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah dovolania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Z napadnutého rozsudku vyplýva, že odvolací súd vychádzal z procesnej situácie, do ktorej sa dostalo

konanie v danej veci a konštatoval tak existenciu neoprávneného zásahu do osobnosti žalobcu ako aj vznik jeho práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Vo všeobecnosti platí, že ak odvolací súd mení súdom prvého stupňa priznanú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka) z dôvodu, že za „primeranú“ považuje náhradu inú (nižšiu alebo vyššiu), musí v odôvodnení zmeňujúceho rozhodnutia vysvetliť dôvod potreby zmeny náhľadu na „primeranosť“. To znamená, že musí poukázať na určité konkrétne skutkové alebo právne významné okolnosti a s poukazom na ne vysvetliť, prečo a z akých dôvodov dospel k názoru, že „primeranou“ nie je náhrada, ktorú určil súd prvého stupňa, ale náhrada iná (nižšia alebo vyššia). Keďže odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) v dôsledku zmeny náhľadu na „primeranosť“ priznanej náhrady nemajetkovej ujmy svojím rozhodnutím nahrádza rozhodnutie súdu prvého stupňa, musí jeho rozhodnutie aj v tomto smere obsahovať úplné a výstižné odôvodnenie zahŕňajúce výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozsudku.

V danom prípade odvolací súd zníženie výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú žalobcovi priznal súd prvého stupňa, odôvodnil tým, že žalobca v konaní nepreukázal príčinnú súvislosť medzi konaním žalovaného a (žalobcom tvrdenu) skutočnosťou, že si nemohol na Slovensku nájsť vhodné pracovné uplatnenie a musel sa zamestnať v Čechách a v Maďarsku, resp. skutočnosťou, že došlo k zhoršeniu jeho zdravotného stavu. Uviedol aj to, že žalobca nepreukázal ani tvrdenie, že zásah sa negatívne dotkol aj sféry jeho osobného a rodinného života. Vysvetlil tiež, že neoprávnený zásah vyvolal nežiaduce účinky na vzťahy žalobcu k iným osobám v užšom rozsahu, než uviedol súd prvého stupňa [v rozhodujúcom čase (zásahu) bol osobou známou v pracovnom prostredí žalovaného a s ním kooperujúcich subjektov a v rámci politickej strany, členom ktorej bol]. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu nie je teda námietka žalobcu o nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia dôvodná.

Dovolací súd, ktorý je v prípade procesne prípustného dovolania povinný prihliadať na existenciu niektorej procesnej vady konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) aj vtedy, keď prípadne nebola v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), dospel k záveru, že zo spisu nevyplýva nielen žalobcom priamo tvrdená nepreskúmateľnosť dovolaním napadnutého výroku rozsudku odvolacieho súdu, ale ani žiadna ďalšia vada takejto povahy.

3. Žalobca v dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. tvrdiac, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Ustanovenia § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka predpokladajú, že súd po zistení rozhodujúcich skutkových okolností uváži, aká výška priznávanej náhrady nemajetkovej ujmy je primeraná vzhľadom na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Takejto úvahe musí bezpochyby predchádzať zistenie, aké následky vyvolal neoprávnený zásah na dotknutých osobnostných právach. Pri riešení otázky, aká ujma, v akej intenzite, v akom rozsahu a s akými prejavmi a dôsledkami nastala, vychádza súd z výsledkov vykonaného dokazovania – tie tvoria podklad pre úvahu súdu v zmysle uvedeného ustanovenia. Takáto úvaha súdu je však v podstatnej miere ovplyvnená tým, ako sa žalobcovi podarilo preukázať tie rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzuje opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Občiansky zákonník v § 11 až 16 upravuje právo na ochranu osobnosti ako jednotné právo zabezpečujúce v občianskoprávnej oblasti rešpektovanie osobnosti fyzickej osoby a jej všestranný slobodný rozvoj. Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy (§ 11 Občianskeho zákonníka). Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vznikutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo (§ 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

V preskúmvanej veci nebolo v odvolacom konaní medzi účastníkmi sporné, že konaním žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu. Žalovaný uznal, že neprípustne zasiahol do osobnosti žalobcu, ktorému so zreteľom na to v priebehu konania poskytol morálne zadosťučinenie (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) – zo spisu vyplýva, že 6. mája 1999 sa mu verejne (a podľa samotného žalobcu „riadne“ – vid' č.l. 302 spisu) ospravedlnil v televíznom vysielaní.

Súdy oboch nižších stupňov zhodne dospeli k záveru, že so zreteľom na okolnosti, za ktorých došlo k zásahu do žalobcovej osobnosti a s prihliadnutím na dôsledky zásahu sa samo zadosťučinenie poskytnuté žalovaným v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nezdá postačujúce, v dôsledku čoho má žalobca právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Súdy však odlišne určili výšku tejto náhrady v peniazoch – súd prvého stupňa so zreteľom na výsledky vykonaného dokazovania dospel k záveru o primeranosti materiálnej satisfakcie v sume 20 000 €, odvolací súd (na rozdiel od neho) vo výške 3 320 €.

Dovolací súd považuje za potrebné osobitne zdôrazniť, že pokiaľ pre vznik práva na ochranu osobnosti je postačujúca i len možnosť, že určitým konaním bolo zasiahnuté do osobnostných práv (táto možnosť vyplýva z objektívnej podstaty toho – ktorého konania vykazujúceho znaky zásahu do osobnostných práv, a preto sa nedokazuje dôkaznými prostriedkami), pre vznik práva na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sama táto možnosť nie je postačujúca, lebo Občiansky zákonník priznanie uvedenej náhrady podmieňuje tým, že kvalifikovaná ujma na osobnostných právach skutočne nastala a je so zásahom spojená nie iba ako možný (do úvahy prichádzajúci) následok, ale ako reálny a výsledkami dokazovania preukázaný dôsledok negatívneho pôsobenia zásahu na osobnosť fyzickej osoby.

Podľa § 101 ods. 1 O.s.p. sú účastníci povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky. Podľa § 120 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

V sporovom konaní, o ktoré ide aj v preskúmvanej veci, sa uplatňuje prejednacía zásada. Účastník má jednak povinnosť tvrdenia, jednak dôkaznú povinnosť. Následky spojené s ich nesplnením v podobe vecne nepriaznivého rozhodnutia nesie ten účastník konania, ktorý tieto povinnosti nesplnil. Aby účastník mohol splniť svoju povinnosť označiť potrebné dôkazy, musí najskôr splniť svoju povinnosť tvrdenia. Medzi povinnosťou tvrdenia a povinnosťou označiť dôkazy na preukázanie tvrdení je vzájomná väzba. Neunesením dôkazného bremena sa pritom rozumie procesná zodpovednosť účastníka konania za to, že v konaní neboli preukázané jeho tvrdenia a že z tohto dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jeho neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej aj v takých prípadoch, kedy neboli preukázané určité skutočnosti významné podľa hmotného práva (či už z dôvodu nečinnosti účastníka, ktorý nesplnil povinnosť označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení stanovenú v § 101 a § 120 ods. 1 vety prvej O.s.p., alebo preto, že takáto skutočnosť nemohla byť preukázaná vôbec).

Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena. V konaní o ochranu osobnosti má žalobca bremeno tvrdenia v tom, že žalovaný zasiahol do jeho osobnosti a že zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na chránených osobnostných práva; pokiaľ sa domáha aj náhrady nemajetkovej ujmy, musí v rámci svojich tvrdení uviesť, aká ujma mu vznikla. Z tohto bremena tvrdenia pre žalobcu vyplýva dôkazné bremeno preukázať skutočnosti svedčiace o existencii zásahu; v prípade, že sa domáha aj náhrady nemajetkovej ujmy, musí na konkrétnych skutkových okolnostiach preukázať, že zásah nielen mohol, ale aj skutočne vyvolal následnú reakciu (následné reakcie) napríklad v jeho rodinnom, pracovnom či inom prostredí. Len ak sú tieto skutočnosti preukázané, môže súd konštatovať, že žalobca uniesol tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu. Otázku splnenia povinnosti tvrdenia a povinnosti označiť na preukázanie tvrdení dôkazy musí súd vždy riešiť so zreteľom na individuálne okolnosti prejednávanej veci.

V danom prípade mal žalobca tak bremeno tvrdenia, ako aj bremeno dôkazu uvedené v predchádzajúcom odseku. Zo spisu vyplýva, že primerane splnil svoju povinnosť tvrdenia. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu však (zrejme aj v dôsledku svojho nesprávneho právneho náhľadu na § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, o ktorom svedčí obsah dovolania)

nepredložil dôkazy o konkrétnych následných reakciách vyvolaných zásahom vo sfére jeho osobného, rodinného, pracovného a spoločenského života. Negatívne dopady zásahu síce tvrdil (viď napr. č.l. 39, 292, 311 spisu), na preukázanie svojich tvrdení aj poskytol niektoré listinné dôkazy, tieto však svedčia len o jeho politickej alebo pracovnej angažovanosti, nie však o tom, čo zásah v tejto oblasti života žalobcu vyvolal a spôsobil (viď č.l. 311 až 340 spisu). Obdobne predložil síce dôkazy o jeho zdravotnom stave, nepreukázal nimi ale, že k jeho zhoršeniu došlo práve v dôsledku neoprávneného zásahu do jeho osobnostných práv. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je preto správny záver odvolacieho súdu, že žalobca sa dostal do „dôkaznej núdze“ (neuniesol dôkazné bremeno).

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd, pokiaľ rozhodoval o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch, postupoval dôsledne v zmysle vyššie citovaných ustanovení Občianskeho zákonníka a náležite zohľadnil charakter vzniknutej nemajetkovej ujmy ako aj všetky okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti žalobcu došlo. S hodnotením intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na jeho postavenie v rodine, spoločnosti zamestnaní tak, ako ich posúdil odvolací súd, sa dovolací súd v celom rozsahu stotožňuje. Odvolací súd vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa (§ 220 ods. 1 O.s.p.) založil svoje rozhodnutie o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch na konkrétnych skutočnostiach a preskúmateľných hľadiskách. Dovolací súd sa stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, pokiaľ náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3 320 € považoval za primeranú charakteru ujmy spôsobenej žalovaným, ako aj okolnostiam a dôsledkom zásahu.

Pretože rozsudok odvolacieho súdu (jeho výrok, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcej časti zmenený tak, že žaloba sa nad sumu 3 320 € zamietla), je z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu správny a keďže nebolo zistené, že by konanie bolo postihnuté vadou uvedenou v ustanovení § 237 O.s.p. alebo inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu v tejto časti zamietol (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

4. Pokiaľ žalobca vo zvyšnej časti dovolania napadol výroky rozsudku odvolacieho súdu, ktorými bolo rozhodnuté o trovách prvostupňového a odvolacieho konania, treba poukázať na to, že touto časťou dovolania napadnuté rozhodnutie má povahu uznesenia

(viď § 167 ods. 1 O.s.p.); prípustnosť dovolania proti nemu vylučuje ustanovenie § 239 ods. 3 O.s.p. Dovolanie v uvedenej časti bolo preto potrebné odmietnuť podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné.

V dovolacom konaní procesne úspešnému žalovanému vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi, ktorý v dovolacom konaní procesný úspech úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd žalovanému nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodal návrh na priznanie tejto náhrady (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p., § 151 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 15. decembra 2011

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková